

מי בעד ההצעה להביע איאמון לממשלה? שאל היו"ר. לא היתה אפתעה בידיים שהורמו: ארבעה אנשי הכוח החדש ורק"ח. לא היתה גם אפתעה בידיים שהורמו נגד: כל הקואליציה וכל האופוזיציה הימנית. האפתעה היתה ביד אחת שלא הורמה: זו של הד"ר משה סנה, הח"כ הכורד של מק"י.

קפיצה גדולה

א היה אדם בכנסת שלא שם לב לעוכה זו — ותוך דקות התחילה חרושת השמועות לעבוד במסדרונות.

הימנעותו של סנה מלהצביע איאמון לממשלה — וזאת על פרשה כה חרימשמעותית כמו שליחות-השלום של גולדמן — היא בלי ספק קפיצה גדולה נוספת בדרךנו רבתי-התפוכות של המנהיג בן הדי"ן.

סנה לא הסתפק בכך. כאשר הוכאה להצבעה החלטת ההצעה של אגודת-ישראל, שמתחה ביקורת על הממשלה בגלל סירובה לאפשר לגולדמן לנסוע — הצביעו אנשי הכוח החדש ורק"ח בעדה. סנה נמנע שוב.

בעד הצעתו הפשרנית של סנה הצביע רק הוא עצמו.

קבע כתב הארץ: חלוקה זו של גושי ההצבעה עוררה תשומת-לב כללית.

רק מיסגה טאקטי

איך נימק סנה עצמו את צעדו זה, המוציא למעשה את מקיי משורות האופוזיציה הממשית וקובע לה עמדת-ביניים בין המערך ושולליו? בפתחת נאומו מתח סנה ביקורת על הממשלה בפרשת

★ הוא לא הצביע אי-אמון לממשלה בפרשת ד"ר גולדמן!

גולדמן — אך לא מפני שחיבלה ביומתי-שלום חשובה. לדברי סנה, זוהי מחלוקת בגלל ביצה שלא נולדה... שהרי אין איש מאיתנו יודע בבהירות מי יזם את רעיון הפגישה נאצר-גולדמן. בכך חזר סנה על טענת שוללי-גולדמן, כי יתכן מאד שהוא המציא את כל העניין בעצמו. אם כן, במה חטאה הממשלה? קבע סנה: בהתנהגותה היא יוצרת ראי עקום. האמת לאמיתה היא כי במצב המלחמה הקיים בינינו ובין שכנינו, הצד הישראלי הוא המעוניין בשלום, והצד הערבי הוא המטרב לעשות שלום. כלומר: לא היתה פה חבלה בענייני-השלום, מטענת מחייבי גולדמן, אלא רק מיסגה טאקטי של פגיעה בתדמיתה של ישראל.

התקפה על גולדמן

סנה לא הסתפק בכך. בהמשך דבריו תקף סנה גולדמן באופן החריף ביותר והעמיד את עצמו על שולליו. הוא קבע כי אין לי ספק שד"ר גולדמן הוא אינו מתאים לשמש נציגה של ישראל למו"מ עם מצרים, והוסיף:

סנה: ... וכדי להסיר כל אי-הבנה, עלי לציין אין דעותי — דעותיה של מק"י — כדעותיה של ד"ר גולדמן, כפי שבאו לידי ביטוי במאמריו. אני חושב שאין מי שרוצה יותר מאיתנו בשלום. אבל אנו שוללים בתכלית השלילה כל הסתגלות, ללאווים של חרטום.

מה נימנו וגמרו החרטומים? לא הכרה בישראל. עונה בתקול, מילא, אפשר גם בלי הכרה.

אמרו החרטומים: לא משאומתן עם ישראל. עונה בתקול: מילא, אפשר גם בלי משאומתן, שיפסקו הגדולים... גזרו החרטומים: לא שלום עם ישראל. עונה בתקול: מילא, מי צריך שלום? ... נסתפק בהפסקת הלוחמה, עד שתחודש הלוחמה.

אנחנו מתנגדים בכל תוקף להלכידות המולכיים את העם שולל, כאילו דרך ההסתגלות ללאווים של חרטום היא הדרך המולכית אל השלום.

ועוד דבר אחד: אנו מחזירים מפני הדעה כי חורבנה של מדינת-ישראל פירושו דווקא — חיסולה הפיסי. גם בהכנסתה למיטת-סדום, וגזירת ניתוקה מהעם היהודי, יש משום חורבנה של מדינת-ישראל.

בקטע קצר זה חבויה התקפה טוטאלית על גולדמן, וגם על תומכי יוזמתו, שאינה נופית מחריפות דבריו של אבא אבן.

למעשה מאשים אותם סנה בכך ששליחות גולדמן נועדה לאפשר לעבד-לאנצ'ר להמשיך בסירוב להפיר בישראל, לנהל עימה משאומתן ולעשות עימה שלום, נוסף על

לואו הולנד

סנה?

האישום שהם רוצים להחזיר את ישראל ל"מיטת סדום" — גבולותיה מלפני מלחמת ששת-הימים. ההאשמה כי דווקא גולדמן רוצה לנתק את המגע בינה ובין העם היהודי תמוהה עוד יותר, ביחוד בבואה מפי סנה, חבר-לשעבר של גולדמן במפלגת הציונים הכלליים. כסיכום דבריו הציע גולדמן לממשלה להמשיך שיתוף-העבודה עם "הסכמי-שלום מולא וסופי", ואז, הבטיח, "או שנשיג את השלום או שנחזיק את השטחים."

בעד היאחזויות בשטחים

וד באותו יום נאם סנה שנית, ודבריו השלימו את הנאום הקודם. הנושא: ההתנחלויות.

בניגוד לנאום הראשון, שעורר תשומת-לב כללית בגלל הצטרפותו העקרונית לקו ממשלת הליכוד, לא שם כמעט איש לב לנאום השני, מפני שהאולם כבר היה ריק.

אך ייתכן כי נאום זה היה עוד יותר פנסצי יוני, כי בו יצא סנה להגנת היאחזויות בשטחים המוחזקים.

סנה הסביר את הסתייגותו לטעיף של תקציב משרד-החקלאות הנוגע להיאחזויות בשטחים המוחזקים (שני ישובים חדשים ברמת-הגולן, אחד בגדה המערבית, אחד בגוש עציון, שניים בסני. עליהן ועל היאחזויות הקודמות בשטחים המוחזקים עומדת הממשלה להוציא השנה 32 מיליון ל"י מתקציב החקלאות, ועוד 47.5 מיליון מתקציבים אחרים).

הודיע סנה: הוא אינו מציע להוריד אף אגורה אחת מסכום זה. אינני רוצה להגביל במשהו את הסכום המוקדש היאחזויות בטחוניות, כי אני חושב שזהו דבר חיובי. אין שום סיג לגבי היאחזויות בטחוניות... הדבר הוא טוב לאדמה וטוב לאדם.

הוא הציע רק דבר אחד: להוסיף מילה אחת בספר התקציב, כדי שייאמר בפירוש, היאחזויות חדשות בטחוניות. הסביר סנה: "רציתי להבליט את ההסכמה היאחזויות משיקולים בטחוניים."

אך אם ניסה סנה להבדיל בין היאחזויות "בטחוניות" ובין "ישובי קבע", בא מייד שר-החקלאות וסתר את דבריו. הסביר חיים גבתי, בתשובה לביקורתו של אורי אבנרי על היאחזויות: "אחד הבטיחים לתיכונן היאחזויות החדשות הוא זה, שאיננו מקימים שום היאחזויות אם אין שם תנאים מינימליים לפיתוח יישוב הקלא. במידה שיש צורך להקים היאחזות מטעמים בטחוניים גרידא, הרי זה מוטל על צה"ל."

כלומר: אותן היאחזויות שסנה חייב אותן אינן היאחזויות בטחוניות גרידא, אלא דווקא

★ האם הוא מתכוון לחזור עם מק"י אל המערך?

ישובים חקלאיים המתוכננים למושך זמן רב, אפילו לצמיתות.

לקראת הצטרפות למערך?

קפיצתו החדשה של סנה אינה מובילה אותו לכיוון חדש. גם קודם לכן התקרב סנה בהדרגה, ובצעדים זהירים יותר, לעמדות הממשלה.

בשנה האחרונה דיכרה מק"י על "זכות ההגדרה העצמית של הפלסטינים", אך סירבה בפירוש לדבר על "מדינה פלסטינית", או על "אומה פלסטינית". לעומת זאת הכריזה בפירוש שאינה מסכימה לגבולות הקודמים של המדינה, וכמו אבא אבן היא דורשת לקבוע גבולות חדשים. מכאן נובעת, כמובן, הסכמה לסיפוחים, נוסח מפ"ם.

הקפיצה החדשה מקרבת את סנה עוד יותר לעמדתו של אבא אבן. למעשה לא נותר עוד הבדל ממשי בין עמדת מק"י וזו של הנהגת מפ"ם. אף יתכן כי נאומה של ח"כ חייקה גרוסמן, בשם מפ"ם, היה ביקורתי יותר כלפי הממשלה מנאומו של סנה.

מחי הכוונה? לדעת כמה משקיפים בכנסת: נסיון נמרץ של סנה להביא להצטרפות מק"י למערך, בצד מפלגת העבודה ומפ"ם, במטרה להצטרף לאיחוד ממשי, אם יקום כזה בין שתי המפלגות האחרות.

תוכנית כזאת אינה בלתי-ניתנת להגשמה. בחודשים האחרונים הפך סנה לחביב מפלגות הרוב בכנסת. לא רק אנשי מפלגת העבודה, אלא גם אנשי גח"ל ממסירים עליו ברכות גלויות כשהוא נואם נגד ברית-המועצות, עבד-לאנצ'ר ואירגוני הפידאיון, בזכות הציונות והמסורת היהודית. אין יו"ר בכנסת המפסיק אותו בתום זמנו, וגם בשטחים אחרים ניתנות לו זכויות-יתר לפני משורת הדין.

כאשר הזכיר שר-המשפטים נשכחות בלהט החיכוך של "מיהו יהודי", וקרא קטעים מספרו של סנה נגד הציונות ובשבת סטאלין, עורר ייש שפירא על עצמו תרעומת כללית. בחוץ-לארץ יש יחסים לבנים עוד יותר. שלוחות משרד-החוץ עוזרות להפיץ את החוברות של מק"י בלועזית, ולפי גירסה אחת הן גם עורכות ומדפיסות את החומר, כדי להשתמש בו בחיכוך עם חוגים שמאלניים, המותחים ביקורת על מדיניות ישראל.

אם יצליח סנה לקפוץ אל המערך, ולחזור לכור מחצבתו אחרי היעדרות של כמעט 20 שנה, יהיה זה בוודאי אחד המיבצעים הפריזטיים הפיקנטיים ביותר בתולדות המדינה.